

OBRTNI VESTNIK

Strokovni list za povzdigo in napredek slovenskega obrtništva

„Obrtni Vestnik“

izhaja

mesečno dvakrat, in sicer:
vsakega 1. in 15. v mesecu

ter stane celoletno K 60.—

polletno K 30.—

četrtletno K 15.—

posamezna številka K 2-50

**Oficialno glasilo „Dež. zveze kranjskih obrtnih zadrug
v Ljubljani“ in „Zveze južnoštajerskih obrtnih zadrug“
s sedežem v Celju in slovenskih obrtnih društev.**Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo — Rokopisi se ne vračajo.
Ponatiski dovoljeni le z navedbo vira.

Uredništvo in upravištvo: Ljubljana, Dunajska cesta št. 20.

Cene inseratom:

Pri 1 × objavi $\frac{1}{2}$ str. 1200 K" " " $\frac{1}{2}$ " 600 K" " " $\frac{1}{4}$ " 300 K" " " $\frac{1}{8}$ " 150 K" " " $\frac{1}{16}$ " 75 K

Pri 12 kratni objavi 5%, pri

24 kratni objavi 10% popusta

V. letnik.

V Ljubljani, dne 15. februarja 1922.

Štev. 4.

Naročnikom, ki še niso poravnali naročnino za l. 1921!

Upravištvo «Obrtnega Vestnika» je že pred tremi meseci razposlalo opomine s položnico vsem onim naročnikom «Obrtnega Vestnika», ki še naročnino za leto 1921 niso poravnali. Opominu se je pa odzvalo le malo število naročnikov. Podpisano upravištvo je primorano vsled tega iztirjati zapadlo naročnino potom poštnih plačilnih nalogov. Apeliramo na vse dolgujoče naročnike, da se plačilnemu nalogu odzovejo in plačajo zapadlo naročnino, ker mora upravištvo tudi plačati svoje dolgove. Tisti naročniki pa, ki ne bi hoteli nadalje prostovoljno plačevati naročnine, naj blagovolijo list takoj vrniti, ker se zgubi s tirjanjem preveč dragocenega časa! Upravištvu je pa tudi na tem, da ve, s kolikimi zanesljivimi in zavednimi obrtniki sme računati!

Sijajen obrtniški shod.

Deželna zveza obrtnih zadrug je priredila v nedeljo, dne 5. februarja t. l. ob 10. uri dopoldne v dvorani Mestnega doma javen shod ljubljanskih obrtnikov, ki se ga je udeležilo obrtništvo v ogromnem številu in ki je bil impozantna manifestacija obrtništva proti nepravilni in nezdravi finančni politiki naše vlade.

Shod je otvoril predsednik zveze obrtnih zadrug, g. E. Franchetti, ki je po prisrčnem pozdravu navzočih prešel takoj na prvo točko dnevnega reda, t. j. k vprašanju o davkih.

Častiti zborovalci! Vprašanje davkov je danes za nas obrtnike v Sloveniji zadeva, katero smemo po pravici označiti kot najbolj perečo. Davčna bremena za nas obrtnike naraščajo v toliki meri in tako hitro, da morajo vsakemu resnemu in preudarnemu obrtnemu gospodarju nalagati veliko in težko skrb. Kdor pozna naše razmere, in kdor pozna položaj našega obrtnika v Sloveniji, si bo hitro na jasnem, da njegove gospodarske razmere zadnja leta niso posebnostno ugodne, na vsak način pa ne take, da bi mogel vzeti nase težka davčna bremena, ne da bi bila naravnost ogrožena njegova gospodarska eksistenca. Osobito naš mali in srednji obrtnik močno trpita

pod sedanjimi neurejenimi razmerami. Vrednost našega denarja, ki se stalno menja in ne daje nobene stanovitosti, že sama na sebi napravlja za obrtnika jako težaven položaj. Če povzroča težave in neprilike stalno padanje denarja in vsled tega naraščajoča draginja, je za obrtnika posebno težavna ta okolnost, da naš denar nima nobene stalnosti in stanovitosti. Ta nestalnost povzroča obrtniku prav velike in moreče skrbi pri vseh njegovih računih in pri vseh njegovih kalkulacijah. Stalno dviganje cen, draženje vseh potrebščin, kakor sirovin in orodja, spravlja obrtnika dan na dan v velike neprilike zaradi kapitala, katerega potrebuje v svojem podjetju. Danes je le malo obrtnikov pri nas, ki morejo izhajati s svojimi sredstvi, ne da bi iskali denarne pomoči pri denarnih zavodih. Kdor pa išče in mora iskati danes kredit, ga more dobiti ob času splošne draginje ter ob velikih stroških, katere nalaga dražja uprava denarnim zavodom, samo po jako visoki in dragi ceni. Veliko skrb nalaga danes obrtniku vprašanje njegovih prostorov, prodajalnic in delavnic. Ni dolgo tega, ko so se obrtnikom močno podražile najemščine za njihove obratovalne prostore. Cene za obrtne prostore so šle jako visoko. To poglavje pa še ni zaključeno. Odpirajo se nove težave za bodočnost, ker je treba računati s tem, da v doglednem času preneha zaščita, ki jo daje postava kakor drugim najemnikom tako tudi obrtnikom. Splošni pogoji, pod katerimi danes dela in proizvaja naš obrtnik v Sloveniji vobče in zlasti v Ljubljani, so vse prej kakor ugodni. Trajna draginja, ki ne odnehava, dasi imamo glavnih živil v zadostni meri v domači zemlji, ustvarja težke prilike v razmerju do delojemalcev, ki se vsled težkih življenjskih nepravil obrtačo v kratkih presledkih do svojih gospodarjev z novimi zahtevami. Mezdna gibanja in mezdni spori so tako rekoč stalno na dnevnem redu za posamezne obrtne stroke. Naravno je, da povzročajo težke ovire v rednem obrtnem delu tudi tedaj, če se jih, kakor je pri nas navada, v pretežnih primerih more uravnati, ne da bi prišlo do dolgih in trdovratnih štrajkov. Popolnoma umevno je, da delavec v skrbi, kako preživiti sebe in svojo rodbino, ne posvečuje svojemu rednemu delu tiste pozornosti in vztrajnosti kakor v normalnih časih. Pod takimi prilikami pa mora neogibno trpeti redno delo, katero ne napreduje, kakor bi bilo želeto. Proizvajalna sila obrtnika trpi in njegov zaslužek in pridobitek zaostaja daleč za tem, kar si predstavlja ta ali oni, ki nima pravega vpogleda do skrbi in brige obrtniškega mojstra. Proizvajalna moč

našega obrtnika danes trpi tudi težko pod vplivom neugodnih splošnih razmer, ki so v času po vojni izzvale tisto razpoloženje, katero se kaže v majhni in nezadostni deloljubnosti.

Zelo težko in drago breme nalagajo našemu obrtniku razna določila takozvanih socialnih zakonov, ki zahtevajo od obrtniškega gospodarja velike vsote na prispevkih za bolniško in nezgodno zavarovanje. V tem pogledu so bremena tako velika, da jih obrtniški gospodar le s težavo zmaguje.

Iz vsega tega, kar je tukaj na kratko omenjeno, je jasno razvidno, da je položaj našega obrtnika vse prej kakor ugoden in zadovoljiv. Narobe, njegove gospodarske razmere so take, da je le z veliko težavo kos v današnjih dragih življenskih razmerah preživljati sebe in svojo rodbino, ter skrbeti za drago vzgojo svojih otrok.

Vsem tem težavam, v katerih živi in skrbi naš obrtniški mojster, se obrača danes vse premalo pozornosti na tistih mestih, na katerih klepajo in odločajo o novih davčnih bremenih, katera zadenejo obrtniški stan, kakor tudi na tistih mestih, katerim pripada dolžnost, na podlagi obstoječih davčnih postav predpisovati našim obrtnikom tekoče davke. Krivo in napačno je mišljenje tistih naših oblastnikov, ki mislijo, da se godi našemu obrtniku danes sijajno ter da je njegov položaj tak, da se komaj brani bogatih zaslužkov in dohodkov. Dejstvo in resnica je pa ta, da so gospodarske prilike našega obrtnika težavne in skrbi polne, ter da mora napeti vse sile, da ga ne stro in poderejo težavne razmere. Kdor tudi le površno pozna naše razmere, mi bo potrdil, da naš obrtniški stan ni uporen, ni nadležen, ni siten, ni malenkosten in ni nepotrpežljiv. Naš obrtnik je uvideven in se ne brani nositi javnih bremen, zakaj on ve, da morejo redne in zadovoljive razmere obstojati samo, ako dobiva država potrebna denarna sredstva. Mi obrtniki popolnoma uvidevamo potrebo davkov in se jih nikakor ne branimo, zahtevati pa moramo z vso odločnostjo, da se davčna bremena držé v zmagljivih in sprejemljivih mejah ter da ne gredo preko tiste meje, kjer prično izpodkopavati in uničevati našo gospodarsko eksistenco. Davki ne smejo postati neznosni, držati se morajo v mejah razuma, preudarnosti in pravice. Redkokdaj se dogodi, da se mi potrpežljivi obrtniki zbiramo na protestna zborovanja v ta namen, da se branimo proti pretiranim zahtevam, ter zahtevamo obrambe za svoj gospodarski obstoj. Mi vsi, ki smo danes tukaj zbrani, smo preveč navajeni potrpežljivosti, kakor da bi se bili zbrali na današnje zborovanje, če bi nas v to ne silila sila razmer in prevelik pritisk davčnih bremen, ki se od nas zahtevajo. Davčna bremena, ki se zahtevajo od nas, so postala tako velika in tako neznosna, da so naše organizacije morale stopiti na pozorišče ter sklicati današnje zborovanje. Naše današnje zborovanje je pa sklicano v ta namen, da se zavarujemo proti bremenom, ki se od nas zahtevajo, proti načinu, kako se proti nam postopa, kakor tudi proti tendenci, s katero se k nam zanašajo pod imenom «izenačenja zakonov» še novi davki, dasi imamo starih že ravno dovolj. Dvigniti hočemo svoj glas osobito tudi proti temu, da bi se zahtevalo pri nas večje davke nego v drugih pokrajinah. Dan na dan imamo priliko čitati po časopisih, da so v drugih delih naše domovine davki manjši ter da se pobirajo mnogo bolj popustljivo nego pri nas. Ni nam vedno mogoče presojati, ali so te vesti resnične in točne,

na vsak način pa so take, da morajo razburjati in vznemirjati našega dobrega davkopláčevalca ter vzbujati v njem razumljivo nevoljo. Naše zborovanje ima namen, opozoriti merodajna mesta na to, da je mogoče zadostiti velikim potrebam naše države le tedaj, če se pritegnejo k davčni dolžnosti vsi, sloji enakomerno in po svoji gospodarski zmožnosti. Nujna potreba je, da prenehajo ugodnosti, katere uživa agřarni stan v naši državi. Samo obrtnik, industrialec in trgovec, samo mestno prebivalstvo katero tvori ogromno manjšino v državi, ne bo v stanu plačati na davkih tistih velikih vsot, katere so potrebne, da država pokriva svoje velike potrebe. Mi nočemo nikakih krivic, nočemo tudi nobene gonje proti drugim gospodarskim slojem, ali sestava naše države je taka, da državnih potreb ni mogoče pokriti brez pravične pritegnitve agrarnih slojev. O tem pač ne more biti dvoma, da agrarni sloji niso v ugodnejšem položaju nego srednji stan v naših mestih. Glede davkov moramo stati mi tudi na stališču, da je treba nove davke, predno se uveljavljajo, skrbno premisliti in preudariti ne pa kratkoma dekretirati. Računati mora naša finančna uprava tudi z dejstvom, da so davčni uradi preobremenjeni in da malo pomaga uvajati nove davke, če so po svoji naravi taki, da jih ni mogoče pravilno in racionalno upravljati. Na današnjem zborovanju se hočemo končno oglasiti tudi z zahtevo, da treba z davkopláčevalcem ravnati kakor s polnovrednim državljanom, ne pa postopati, kakor se to včasih pri nas zgodi, ž njim nevljudno in neprijazno. (Dalje prih.)

Več življenja.

Čim več se poglobimo v razmotrivanje sredstev in poti, ki stojijo obrtnim zadrugam na razpolago, da se jih poslužijo pri borbi proti nadmoči velekapitala, tem bolj se mora utrditi naše prepričanje, da so ta sredstva in pota v vsej njih neizčrpnosti in dalekosežnosti edino praktično in uspešno sredstvo, da vpeljejo socialno gibanje našega časa v strugo, v kateri se bo pomikal tok mirno, toda neizprosno proti določenemu cilju. Ako se družabno stanje brez globokih, radikalnih pravnih sprememb ne dá v zadostni meri poboljšati, zamore le intenzivno in smotreno združeno gibanje najlepše pospeševati razvoj politike in s tem pripravljati teren za spremembe potom zakonodaje. Samo v intenzivnem združnem gibanju ležijo pogoji za višje socialne reforme v razvoju združništva. Najpotrebnejše in najbolj pereče vprašanje obrtniškega stanu bi moralo tedaj obstojati v obnovitvi in porastu združnega življenja, kajti zadruge tvorijo nevtralna tla, kjer je dana najlepša prilika, da zamorejo vsi tisti, ki niso preveč vezani v spono kapitalističnih predsodkov, vsi ki uvidevajo nepravilnost, nevdržljivost in nevarnost današnjih socialnih razmer, uspešno in plodonosno delovati, in naj si pripadajo tej ali oni stranki, temu ali onemu stanu, eni ali drugi veri.

Kako je v tem oziru pri nas v Sloveniji? Težko je priznanje, toda ni mogoče prikrivati, utajiti dejstva, da je padlo naše združeno gibanje kljub vedno rastoči socialni nevarnosti v nekako brezupno stanje letargije. Prevrat in vse gospodarske spremembe, ki so se vršile po ujedinenju, so našle žalibog prav malo odmeva v naših zadrugah. Kakor so životarile naše zadruge prej, pod starim režimom, tako vegetirajo tudi še danes. Vse je ostalo pri starem, vse se

pomika na prejšnjih minimalnih tirih brez ciljno naprej in ni opazati niti najmanjšega znamenja, ki bi pričalo o kakem novem življenju, o kakem poletu k novim idealom.

Napačno bi bilo trditi, da so morda zadruga izginile, da ne nahajamo več zadrug z velikim številom članov in z obširnimi delokrogom, ne, nasprotno, resnica je, da se je mnogo zadrug še celo povečalo, da so mnoge razširile svoj delokrog. Tudi se je po preobratu ustanovilo mnogo novih organizacij. Toda nesporno je, da igrajo zadruga v stanju v katerem se nahajamo danes zelo neznatno, minimalno, ali skoro nobene vloge, da so postale zadruga za javno življenje faktor, ki nima prav nobenega pomena. V kratkem, našim zadrugam primanjkuje one živahnosti, onega življenja, ki bi znalo pridobiti združništvu zvestih, prepričanih pristašev, ki bi povzdignili zadruga na ono višino, katera jim po pravici pristojna kot faktorjem socialnega gibanja.

Ravnodušnost s katero gledajo delavci, in mlačnost, s katero gledajo mojstri na zadruga, imata svoje vzroke ponajveč v brezplodnosti, v katero so padle naše obrtne organizacije. Še danes se giblje vse naše združniško življenje v onih ozkih mejah, koje so mu bile določene, rekli bi že v davnih časih pri ustanovitvi združništva. Nikjer ne vidimo nobenega napredka, nikjer kake nove ideje, nobene inicijative, nobenih posledic združnega delovanja. Ako bo trajala ta nedelavnost in brezplodnost še dalje, se je bati, da bo oni, vsekakor veliki zaklad materijelnih, moralnih in duševnih kapitalov, ki leži v naših zadrugah, ostal popolnoma brez vsakega vpliva za socialni napredek.

Velike, hvaležne naloge se obetajo združniškemu delovanju na najrazličnejših poljih. Oprijeti se je treba tega delovanja čim prej, dokler je še čas. Izgovor, da ne odgovarjajo zadruga potrebam časa, da bi se jih moralo potom zakonov organizirati, ter prilagoditi sedanjim prilikam, ta izgovor ne drži. V naše obrtne zadruga ne zamorejo uvesti novo življenje samo novi zakoni, kajti novi zakoni brez novih ljudi, brez novih idej ne obetajo nobenega popoljšanja. Člani pristopajo danes k zadrugam, ker so primorani. O kaki socialni misli organizacije nima večina niti pojma, niti sluha. Posamezni člani si stojijo v zadrugi popolnoma tuje, neprijazno, malone sovražno nasproti, kakor da ne bi sploh bili člani ene in iste zadruga.

Opisani pojavi pa ne bodo imeli žalostne posledice samo za razvoj socialnih razmer vobče, za blagostanje države, za procvit obrtniškega stanu, ampak v prvi vrsti bo pod temi vplivi najbolj trpel dobrobit posameznega obrtnika: Zato je v vitalnem interesu obrtnika, da se loti z vso vnemo in požrtvovalnostjo delovati za stanovsko organizacijo. Ni dovolj, da je vsak posameznik samo član zadruga, da redno plačuje pristojbine, ampak neobhodno potrebno je, da se aktivno udeležuje združnega delovanja, da s konkretnimi predlogi pripomore zadrugi da bo v mčči izvršiti vse naloge, ki ji pripadajo, kajti le v krepki, sistematični organizaciji leži moč in bodočnost obrtnikov in samo dobro organizirano obrtništvo zamore doseči osamosvojitve obrtnika od tujega in domačega kapitala.

Odlikovanja za prireditve velesejma.

V soboto dne 14. januarja t. l. se je vršila v sprejemni dvorani pokrajinske uprave svečana izročitev

odlikovanj prirediteljem prvega ljubljanskega velesejma in nekaterim predstaviteljem gospodarskih organizacij. Slavnostne izročitve odlikovanj so se udeležili zastopniki raznih oddelkov pokrajinske uprave, trgovske zbornice, Zveze industrijcev, obratnega ravnateljstva južne železnice in mnogih drugih stanovskih in pridobitnih organizacij.

Odlikovane je pozdravil gospod pokrajinski namestnik Ivan Hribar z markantnim nagovorom, v katerem je poudarjal pomen ljubljanskega velesejma, čigar otvoritev je bila uprav praznik našega slovenskega dela in našega gospodarskega ujedinenja. Omenjal je, da je prvo misel organizacije velesejma sprožila že leta 1919. trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani in ne dolgo za njo se je zavzela za uresničitev te ideje pokrajinska Zveza obrtnih zadrug v Ljubljani, na katere inicijativo je bila sklicana od tukajšnjega oddelka ministrstva za trgovino in industrijo anketa, na kateri je bila definitivno določena prireditev prvega jugoslovanskega velesejma. Velesejem je nudil lep dokaz za to, koliko premorejo slovenski um in naše delavne roke pri upostavitvi ravnotežja v našem narodnem gospodarstvu in pri osamosvojitvi od inozemstva. Pred 50 leti je bila na ozemlju današnje Slovenije še vsa industrija v rokah Nemcev in o kaki domači slovenski industriji niti govora ni bilo. Lani pa se je že predstavila svetu kot močan in razvit činitelj našega gospodarskega življenja in s tem podala najjasnejši dokaz, kako močno je vplivalo osvobojenje na naš gospodarski polet, za delo našega uma in rok. V svobodnem tekmovanju narodov se bo njena pozicija le še ojačila in izpopolnila, ter prispela k naši popolni gospodarski samostojnosti. Gospod pokrajinski namestnik je poudarjal, da je to prvo odlikovanje, ki ga sprejmejo naši gospodarski predstavitelji od naše narodne vlade, od vladarja naše krvi, in gospod namestnik želi vsem odlikovanim, da bi jih nosili dolga leta v čast sebi, svojim gospodarskim organizacijam in domovini. Gospod pokrajinski namestnik je potem omenil zasluge vsakega poedinega odlikovanca, med drugimi se je posebno lepo izrazil o zastopniku našega obrtništva g. I. Rebeku in o načelniku zveze obrtnih zadrug g. E. Franchettiju, ki deluje kot star organizator našega obrtniškega stanu že dolga desetletja na tem polju, ki toliko žrtvuje za napredek naših obrti z namenom, da bi dosegle ono srečno razmerje, o katerem pravi pregovor, da ima obrt zlato dno.

Po končanem nagovoru je pripel pokrajinski namestnik odlikovanim znake reda Sv. Save. Odlikovani so bili, razen imenovanih obrtnikov g. I. Rebeka in g. Franchettija še šef oddelka ministrstva za trgovino in industrijo za Slovenijo dvorni svetnik g. dr. R. Marn, predsednik velesejma g. Fr. Bonač, arhitekt Costaperaria, industrijec g. D. Hribar, P. Kozina, A. Žabkar in V. Majdič, ter zastopnik naše trgovine in načelnik zveze gremijev g. I. Jelačin mi. Odlikovani so bili tudi nenavzoči g. dr. Valentin Krisper, ki si je pridobil veliko zaslug za razvoj močnejše industrije in tujskega prometa.

Po odlikovanju so se posamezni odlikovanci v primernih govorih zahvalili za odlikovanja.

Za obrtniški stan je govoril g. E. Franchetti. ki je poudarjal, da je že pred 25 leti spoznal kot tajnik strokovne zadruga, da je za napredek obrtniškega stanu najglavnejši predpogoj spopolnitev stanovskih in pridobitnih združnih organizacij. Neumorno se

je zato lotil tega nevhvaležnega dela in je to stavljeno si nalogo po svojih skromnih močeh izvedel tako, da je danes obrtniški stan v vsakem oziru svojo organizacijo dovršil. Njegovemu delovaru se je delalo mnogo neprilik in ni našlo povsod potrebnega razumevanja. Danes je situacija druga in obrtniški stan stopa v celoti na plan, da sodeluje pri obnovitvi našega gospodarstva.

Slavlje je končalo s trikratnim burnim vzklikom: Živio naš kralj Aleksander!

Industrijec Peter Kozina je pri tej svečani priliki izročil pokrajinskemu namestniku zbirko 50.000 K v podporni fond za trgovsko in obrtniško nadaljevalno šolstvo.

Odgoja in zaščita obrtno-industrijskega naraščaja.

(Elaborat iz ministrstva za socialno politiko, ki nam ga je dal na razpolago minister n. r. g. dr. V. Kukovec.)

(Dalje.)

Zdravniški pregled mora biti najstrožje in strokovnjaško izveden. V to svrhu se morajo normativno ugotoviti principijelni pogoji, kateri morajo biti izpolnjeni, preden se določi dečku ali deklici njima odgovarjajoči poklic. Zdravniški pregled mora biti obligatoričen za vse dečke in deklice, ki so v 14. letu starosti. Zdravniki morajo biti zaradi potrebne specializacije in temeljitega posvečenja tej važni nalogi strokovni organi omenjene organizacije. Z ozirom na okoliščino, da bi za to nalogo ne bilo potrebno preveliko število zdravniških moči, ki bi vršili izključno samo ta posel, bi se lahko ti zdravniki specialno izšolali po izkustvih, stečenih na tem polju v naprednejših državah.

Kot starost dečka ali deklice, ki se posveti obrti in industriji, naj se določi izvršeno 14. leto, in sicer brezizjemno. Ne najdem nobenega upravičenega razloga, zakaj bi se od te starostne dobe delale izjeme za gotove obrti. Za vsako obrt ali industrijo je potrebno, da je vajenec ali mladoletni delavec prvič telesno krepak in drugič duševno tako razvit, da more slediti vsem delavnim procesom. Ako tudi nisem zdravnik, vseeno smelo trdim, da zgodnja doba ni v enem in ne v drugem oziru pripravna za učenje obrti. Deček ali deklica pred 14. letom — abnormalne izjeme ne vpoštevam — je še otrok, ki nima dosti resnosti, in zadosti razumevanja o važnosti sistematičnega učenja.

Ako vzamemo starostno dobo z 12. letom, potem se izučni vajenec obrti — ako računamo najdaljšo učno dobo — s 16. letom. To je gotovo za pomočnika, torej za delavca, ki se je strokovno popolnoma usposobil, in le to popolno izučenje moramo brezpogojno od vsakega zahtevati, prezgodnja doba in je popolnoma izključeno, da bi bil v tej dobi tako zrel, da je sposoben in zmožen samostojnemu delu, za samostojno odločanje in presojanje. A učne dobe so običajno dosti krajše, samo tri leta ali celo samo dve leti. Ako vpoštevamo te kratke učne dobe, potem pridemo do pomočnikov, ki se nahajajo v pravi otročji, nezreli in nerazsodni dobi.

Končno moramo zahtevati, da vsak deček ali deklica, ki vstopi v obrt ali industrijo, mora dovršiti ljudsko šolo z dobrim uspehom. Ako tega ni dosegel, je bolje, da ponavlja razrede in vstopi, osnovnošolsko dobro podkovan, v obrt ali industrijo že v

zrelejši dobi, kakor da čim prej in v zgodnji dobi, a slabo osnovno izšolan prične z obrtniškim učenjem.

Ker se vrši vstop v ljudsko šolo običajno s sedmim letom, dovrši normalno otrok z 12. letom ljudskošolski pouk. Nastane torej vprašanje, kaj naj počne od 12. do 14. leta, ako bi bilo zabranjeno učenje pred 14. letom. Na to dobo polagam ravno največjo važnost za obrtni naraščaj, ker sem mnenja, da današnja podlaga — ljudska šola — ni pripravna in pravilna za vstop k obrtnemu učenju ali industrijskemu delu. Od 12. do 14. leta bi morali vsi oni dečki in deklice, ki so namenjeni, odnosno so se posvetili obrtni izobrazbi, vstopiti v posebne strokovne pripravljalne šole, kjer bi se izpopolnjevali v osnovnih naukih in kjer bi se posebno gojila specialna predavanja o obrtništvu, o industrijskem delu, o gospodarstvu in prav posebno pa se vežbalo v risanju in računanju. Pri vseh naših obrtnikih in strokovnih delavcih opazujemo namreč, da so zelo neokretni v pisanju in čitanju, da nimajo pravega pojmovanja o oblikoslovju in da imajo premalo spretnosti v računanju.

Ker povzroča navadno beda staršev ali osirotelost dečka ali deklice, da se predčasno posvetijo industrijskemu delu in na ta način služijo denar, da pomagajo zboljšati eksistenco staršev ali svojo lastno eksistenco, je naravno, da bi morala država in javnost skrbeti za te najbedneje. S tem se samo prevale itak potrebne žrtve iz dobe višje starosti na otročjo dobo, ker je naravno, da sistematično skrbstvo v zgodnji mladosti zagotavlja daljšo delavno dobo, s tem višji produktivni uspeh osebnosti za vso dobo življenja in boljši eksistenčni položaj poedinega delavca v starosti.

Te pripravljalne šole bi bile torej pravi in smotreni poskusni čas za vajence in mladoletne delavce, katere bi usposobile naraščaj, da se v poznejših strokovnih nadaljevalnih šolah in tečajih posvetijo intenzivnejše specialnemu izšolanju v svoji stroki in da se v te poznejše šole in tečaje uvede primernejši pouk o narodnem gospodarstvu na eni, a na drugi strani bi se doseglo, da vstopi vajenec ali mladoletni delavec v resnici zrel in resen, razumen in predaren k strokovnemu učenju v delavnici.

Tako izbran in preiskan material, tako osnovno izšolana mladina in sistematično organizirana razpredelitev obrtnega naraščaja po pravi potrebi in sposobnosti bodo trdni in zdravi temelji kvalitetnega delavstva. (Dalje prth.)

Jugoslovanska trgovska anketa v Pragi.

Uprava vzorčnega velesejma v Pragi bo uprizorila o priliki velesejma dne 14., 15. in 16. marca jugoslovansko trgovsko anketo v Pragi. Anketa ima nalogo, da odstrani vse zapreke, ki stoje na potu ustanovitvi dobrih gospodarskih odnošajev med Češkoslovaško republiko in Jugoslavijo.

Med tema dvema državama je že dogovorjeno politično in vojno zavezništvo, toda gospodarski odnošaji, ki vladajo med nami, so uprav v zasmeh temu zavezništvu.

Uprava Praškega velesejma se bo iskreno potrudila, da bodo na jugoslovanski anketi najbolj kompetentne osebe na temeljiti način ugotovile gospodarske razmere teh dveh držav, ter da se odpravi vse zapreke, katere ovirajo razvoj medsebojnih

dobrih ekonomskih odnošajev. Zato vabi uprava kompetentne faktorje iz obrtništva, da bi sodelovali pri tej anketi.

Velesejska komisija, koja se je konstituirala pod predsedništvom g. dr. B. Vošnjaka, izrednega poslanika in ministra Nj. Vel. kralja SHS., je že ustanovila sledeči program ankete: Splošna plenarna anketa se bo vršila dne 14. marca ob 9. uri predpoldne v veliki posvetovalnici občinskega doma v Pragi s sledečim dnevnim redom:

1.) Smeri gospodarske politike kraljevine SHS. in ČSR.

2.) Jugoslavija kot tržišče češkoslovaške industrije in Češkoslovaška kot tržišče jugoslovanskih produktov.

O podrobnostih pa bodo razpravljali strokovnjaki na sejah, razdeljeni v posamezne sekcije; zato se bodo ustanovile po možnosti sledeče sekcije:

Sekcija gradbene industrije;

„ metalne in sportne industrije;

„ elektrotehnične, mehanične in optične industrije;

„ lesne industrije;

„ industrije oblek;

„ galanterijske industrije;

„ kožne in čevljarke industrije;

„ industrije stekla, porcelana in fine keramike;

„ umetniške industrije;

„ kemije in medicine;

„ živiljskih potrebščin in agrarnih produktov;

„ gradbenih instrumentov;

„ industrije igrač in lutk;

„ „ grafičnih, papirnatih in pisarniških potrebščin;

„ „ zlatarjev in srebrarjev;

„ raznih industrij;

„ trgovskih zbornic;

„ bančna;

„ kmečkih organizacij.

Pri vsaki sekciji sodelujejo jugoslovanski strokovnjaki skupno s češkoslovaškimi. Anketa se konča dne 16. marca zvečer s prijateljskim sestankom v dvorani «Mercur» v Pragi.

Z ozirom na to, prosi uprava vzorčnega velesejma, naj bi se ji do 20. februarja t. l. sporočilo, ali se bodo naše obrtniške organizacije udeležile ankete, oziroma ali odpošljejo svoje delegate, in ali hočejo dotični sodelovati v kaki izmed sekcij in v kateri.

Nadzor nad obrtjo in obrtnim delom.

(Nadaljevanje.)

Ujedinjenje obrtnih nadzorništev v eno organsko celino ni bilo mogoče, ker poedini deli brez predhodnega spoznavanja in predrugačenja niso bili pripravljani za združenje.

Vedno večja konsolidacija narodnega gospodarstva, osnivanje novih tvornic in obrtnih podjetij, in vobče izenačenje socialne zaščite, je izzvalo potrebo, da se v vsej državi izvede enotna organizacija za vršitev nadzorstva o zaščiti delavcev in vzpostavijo «Inspekcije dela».

V to svrhu se je meseca maja sestala v Zagrebu konferenca, da prouči najvažnejše socialno-politične zakone, kakor n. pr. osemurni delovni dan, delavske zbornice, posredovanje dela in obrtno nadzorništvo.

Konferenco je sklicalo ministrstvo za socialno politiko, ter so na njej sodelovali zastopniki delodajalcev, delavcev in pokrajinskih vlad. Na tej konferenci je bila izdelana uredba za državno obrtno nadzorništvo ter je bilo soglasno zaključeno, da se v najkrajšem roku člani te organizacije v vsej državi ujedinijo in stavijo pod eno upravo.

Resnica je, da ni bila do danes razglašena uredba o enotni organizaciji obrtnega nadzorništva, ker so drugi važni posli in nepredvidene zapreke otežkočale njeno pravočasno sankcioniranje od najvišje oblasti.

Ali neodvisno od tega je ministrstvo za socialno politiko v zmislu te uredbe ustvarilo enotno organizacijo obrtnih nadzorništev (Inspekcije Rada) in z ministrsko naredbo razdelilo državo v 18 nadzornih okrajev in je potem daljnjih naredb izvedlo edinstveno poslovanje obrtnih inspekcij v vsej državi. Z državnim budžetom za 1919./1920. (Glava 115), partija št. 1907, je bil odobren kredit za 20 gospodarskih inspektoratov, a z budžetom za 1920./1921. za 30 inspektorjev s potrebnim pomožnim osebjem. Z odlokom gospoda ministra za socialno politiko od 21. aprila 1920., št. 9851, je odločeno, da Inspekcija Rada započne svoje poslovanje.

Današnja organizacija obrtnih nadzorništev jim stavlja v dolžnost te-le naloge:

1.) Zaščito delavstva vseh podjetij, brez ozira na obseg in na značaj podjetja. Izvzeta so samo železniška in rudarska podjetja; prva zato, ker predpisi o osemurnem delovnem dnevu ne zadevajo ta podjetja, kakor tudi zaradi tega, ker veljajo za železnice posebni predpisi v pogledu varstva delavstva, odtod torej tudi posebne inspekcije; rudarska podjetja so izvzeta zato, ker imajo še danes svoje posebne nadzorne organe, in sicer rudarske nadzorne oblasti.

Delokrog inspekcije se razteza na vse dele zaščite delavstva; na telesno zaščito v delavnici, kakor tudi na higijeno iste; stanovanjske razmere; pravni odnošaji; ekonomski in obrtni položaj; kulturne in humanitarne težnje in nazadnje na pripravo socialnozdravstvenega preporoda delavstva.

2.) Velikost nadzornega okraja se odreja po gostoti industrijskega in obrtnega elementa, ne pa po teritorialni razsežnosti. Zaradi tega je povsem naravno, da imajo pokrajine z razvito industrijo in modernim in številnim obrtništvom večje število obrtnih inspektorjev nego pokrajine, ki so pretežno agrarne. Pri deljenju nadzorniških okrajev je odločeval ta moment in so potem bili postavljeni sedeži obrtnih nadzornikov.

3.) Obrtna nadzorništva so samostojna (avtonomna) oblastva, ker ta samostojnost garantira večji ugled oblastva napram zainteresirani strani in omogočuje hitro in točno poslovanje.

Samostojnost obrtnega nadzorništva (Inspekcija Rada) je potrebna tudi zaradi tega, da bi isto ne bilo pod vplivom ostalih oblastev, odnosno strank. Njegove odločbe morajo biti tehnično precizne in navedene neodvisne, ako se hoče, da imajo izvršilno moč. Naredbe obrtnih inspektorjev se morajo izvršiti hitro in brezpogojno, ako se hoče zajamčiti uspeh z ozirom na varstvo življenja delavcev in izpolnjevanje podjetij. Vsaka odvisnost, najsaj bo od občinskih ali političnih oblasti, bi samo otežkočala poslovanje inspektorjev, povečavala opasnost v delavnicah in grozila življenju zaposlenega delavstva. V tej smeri se razvija obrtno-nadzorniška oblast v naši državi in

mi stojimo pred momentom, ko bo uredba dobila najvišjo sankcijo. S to uredbo ni garantiran neoviran razvoj te institucije, temveč je napravljen samo naraven temelj. Njen uspešen razvoj je odvisen v prvem redu od samih nadzorniških organov, kateri si morajo s širokim znanjem in opreznim delom pridobiti splošno zaupanje in tudi podporo ostalih oblastij in vseh elementov našega narodnega gospodarstva. Ako bo ta podpora vsestranska in ako bodo organi obrtne inspekcije zaupniki delavstva in podjetništva, bo igrala ta organizacija važno vlogo v skorajšnjem razvitku naše danes še siromašne industrije.

Razdelitev države v nadzorniške okraje.

Z odlokom gospoda ministra za socialno politiko, št. 18.589 od 10. julija 1920., je bila država razdeljena na 18 nadzorniških okrajev Inspekcije Rada. Teritorij poedinih okrajev, osebje poedinih Inspekcij Rada in osebje Osrednje Inspekcije Rada v ministrstvu za socialno politiko je razvidno iz sledečih podatkov.

Poslujoče Inspekcije Rada.

Od teh Inspekcij Rada so delovale že izza prevrata in v letu 1919. edino ona v Ljubljani, Sarajevu in Splitu. Iz tega časa imamo edino od Inspekcije Rada (obrtne nadzorništva) v Ljubljani tiskano poročilo. V letu 1920. so te tri Inspekcije Rada nadaljevale svoj posel; v teku leta so začele delovati Inspekcije Rada v Beogradu I., v Nišu, Čačku, Skoplju, Vel. Bečkerek, Novem Sadu, Tuzli in Banji Luki.

Vse Inspekcije Rada so bile avtonomne oblasti in so pripadale pod nadzor Osrednje Inspekcije Rada ministrstva za socialno politiko v Beogradu.

Personalni stalež Inspekcije Rada.

Z budžetom za leto 1920./1921. je bilo predvideno sledeče osebje:

1 osrednji inspektor rada v činu načelnika I. razr., 11 inspektorjev I., 12 inspektorjev II. in 10 inspektorjev III. razreda; 31 tajnikov III. razreda; 1 pisar I. razreda; 30 praktikantov in 30 slug.

Začetkom leta 1920. je bilo nastavljeno sledeče osebje:

3 inspektorji I., 5 inspektorjev II. in 3 inspektorji III. razreda; 4 tajniki I. in 4 tajniki III. razreda; 7 pisarjev I. razreda; 9 poduradnikov in 7 slug.

Razno.

Občni zbor skupne obrtne zadruga v Središču se je vršil dne 15. januarja 1922. Navzoči so bili: zadrugi načelnik g. Josip Veselko, zadrugi komisar g. Ivan Kolarič, kot zastopnik politične oblasti.

Načelnik g. Ivan Veselko je otvoril zborovanje v navzočnosti 41 zadrugi članov. Predno je prišel k 1. točki dnevnega reda, t. j. načelnikovemu letnemu poročilu, je prisrčno pozdravil navzočega g. zadrugi komisarja kakor tudi vse druge zborovalce. Obširno načelnikovo poročilo o zadrugi delovanju za leto 1921. je bilo vseskozi zelo natančno in zanimivo. K temu je treba pripomniti, da je skupna obrtna zadruga v Središču jako navdušena za razvoj in procvet obrtništva, kar dokazuje dejstvo, da pristopajo k zadrugi vedno novi člani in da je štela zadruga koncem leta 1921. 79 članov.

Načelnikovo poročilo o računskem zaključku za leto 1921. se je vzelo z odobravanjem na znanje.

Letni račun izkazuje koncem leta 1921. 4497 K 52 v prebitka.

Kot pregledovalec računov je poročal g. F. Žnidarič, da se je našlo pri pregledovanju zadrugi računov kakor tudi pri reviziji blagajne vse v najlepšem redu, za kar predlaga, da se izreče g. načelniku obenem tudi blagajniku najpopolnejši absolutorij in najsrčnejša zahvala za njegovo požrtvovalno, preudarno in zelo natančno vodstvo zadruga.

K 2. točki dnevnega reda je predlagal g. Tomažič, da se vrši volitev načelstva in odbora z vzklikom; predlog je bil soglasno sprejet.

Izvoljeni so bili soglasno:

Načelnikom g. Josip Veselko, podnačelnikom g. Andrej Marčec. Odbornikom: gg. Jakob Zadavec, posestnik paromlina; Ivan Kocjan, krojač; Ernest Munda, čevljar; Rupert Borko, sedlar; Avgust Ivanuša, ključavničar; Blaž Kunčič, kolar v Središču; Ivan Tomažič v Vodrancih; Matija Rakovec, kovač; Josip Kocjan; namestnikom pa Andrej Herg, Ivan Hanželič in Lovro Kosi.

V razsodni odbor: Jakob Zadavec, Franc Horvat, Josip Kosi in Franjo Žnidarič; namestnik Bogomir Praprotnik.

V preizkuševalno komisijo: gg. Franc Horvat, Ivan Hanželič, Ivan Kocjan in Rupert Borko iz Središča.

Za delegate občnega zbora zveze južnoštajerskih obrtnih zadrug so bili imenovani: gg. Jakob Zadavec, Andrej Marčec in Josip Veselko.

Delegatom občnega zbora pomočnikov sta bila izvoljena gg. Alojzij Marčec in Rudolf Kotarič.

O ustanovitvi obrtne nadaljevalne šole za okoliš skupne obrtne zadruga v Središču je poročal stvarno in jako zanimivo g. Jakob Zadavec, za kar je žel od zborovalcev navdušeno odobravanje in priznanje. Na predlog g. Ivana Hanželiča se soglasno sklene, da se prične s prihodnjim šolskim letom z rednim poukom, ter da se naroči predsedstvu odnosno zadrugi načelniku, da podvzame vse tozadevne potrebne korake. Za vzdrževanje obrtno-nadaljevalne šole se soglasno votira iz zadrugi blagajne letni prispevek po 1200 K.

Končno se sklene, da ostane zadruga še nadalje naročnica «Obrtnega vestnika».

K 3. točki dnevnega reda je obširno in temeljito poročal g. Jakob Zadavec o davku na poslovni promet; omenjal in priporočal je tudi knjigovodstvo o storjenem delu, da se obrtniki izognejo nepotrebnim poizvedovanjem o njihovih dohodkih kakor tudi nepravilni in neutemeljeni odmeri poslovnega davka, nakar se je razvila živalna debata, v kateri so stali zborovalci poročevalcu različna vprašanja, katera je g. Zadavec temeljito in strokovnjaško reševal.

Po končani debati se je sklenila na predlog g. Lovro Kosi-ja soglasno sledeča resolucija:

Obrtniki, zbrani na občnem zboru skupne obrtne zadruga v Središču zahtevajo, da se davek na poslovni promet ukine, ali vsaj najdalekosežneje pavšalira, ker obrtniki na deželi niso v stanu voditi točnih zapisov glede opravljenega dela. (Soglasno sprejeto.)

Predsednik se je prisrčno zahvalil poročevalcu g. Jakobu Zadavcu za njegova vseskozi obširna in zelo zanimiva poročila, nakar se mu je izreklo v imenu vseh navzočih zborovalcev popolno priznanje, zaupanje in iskrena zahvala.

Končno predlaga predsednik, da se vrši vpisovanje učencev vsako prvo nedeljo v mesecu ter da se vrši oproščenje vajencev štirikrat na leto; predlog je bil soglasno sprejet.

Ker se ni nikdo več oglasil k besedi, se je načelnik zahvalil vsem navzočim za udeležbo in je zaključil zborovanje.

Davek na oglase in naznanila. Na ugovor, kate-rega so vložile uprave ljubljanskih dnevnikov na finančno ministrstvo proti novouvedenemu davku na časopisne oglase in naznanila, je prišel od delegacije ministrstva financ odgovor, da je finančno ministrstvo pritožbo zavrnilo, češ, da je davek uveden na temelju zakona. S tem je zadan krivičen udarec našemu časopisju, ki zna v kratkem pokazati prav usodepoln vpliv na finance naših listov. Mar niso že neurejene valutne in prometne razmere dovolj oškodovale naše liste, da se uvajajo pri kulturnih ustanovah nove zapreke!

Razpisi.

Državna podkovska šola v Ljubljani naznanja, da se prične obvezni polletni tečaj dne 1. aprila 1922. Za vstop v tečaj je treba vložiti pri vodstvu državne podkovske šole v Ljubljani do dne 10. marca 1922. prošnjo, kateri je priložiti: 1.) rojstni in krstni list, 2.) domovinski list, 3.) zadnje šolsko izpričevalo, 4.) učno izpričevalo, 5.) ubožni list, 6.) npravstveno izpričevalo.

Pouk v podkovski šoli je brezplačen. Učenci dobivajo redno državno podporo ter imajo prosto stanovanje v zavodu. Skrbeti pa morajo sami za hrano in potrebne učne knjige.

Poleg podkovstva se poučuje ogledovanje klavne živine in mesa.

Dobava drv. Komanda Potiske divizijske oblasti v Subotici razpisuje dobavo drv za razne garnizije. Tozadevne ustne licitacije se vrše 20., 22., 24., 27. februarja in 1. marca t.l. v pisarni intendature Potiske divizijske oblasti v Subotici, vselej ob 11. dopoldne. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani, pogoji pa pri Komandi mesta v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava jermenov. Ravnateljstvo državnih železnic v Subotici razpisuje za dan 2. marca t.l. ofertalno licitacijo glede dobave jermenov. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava cigaretnega papirja. Uprava državnih monopolov v Beogradu razpisuje za dan 4. marca 1922 ob 11. uri dopoldne v pisarni upravnika držav-

nih monopolov v Beogradu ofertalno licitacijo glede dobave 32.000 bobin cigaretnega papirja. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Izdajatelj konzorcij «Obrtnega Vestnika».

Odgovorni urednik Engelbert Franchetti.

Tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.

Kreditno društvo

Mestne hranilnice ljubljanske

dovoljuje posojila

na menice in kredite

v tekočem računu

vsem kredita zmožnim osebam in tvrdkam



Fotografski in umetno slikarski atelje Avg. Černe

Celje, Ljubljanska cesta 10 (prej V. Pick)

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. Cene najnižje. Poveča oo vsaki slik. Slika v olju, akvarel, pastel, po naravi in po vsaki sliki, fotografija za društva najceneje. Res'avrira stare umetnine za muzeje, galerije, cerkve, privatnike itd. itd.

Za fotografe znižane cene.

JADRANSKA BANKA

Delniška glavnica: K 30,000.000.—. Rezerva nad K 10,000.000.—.

Podružnice: Beograd, Cavtat, Celje, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split, Šibenik, Zagreb, Wien, Trieste, Abbazia, Zara, New-York: Frank Sakser State Bank.

Brzjavni naslov: Jadranska.

Sprejema: vloge na knjižice, vloge na tekoči in žiro-račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Rentni davek plača iz svojega.

Kupuje in prodaja: menice, devize, vrednostne papirje itd.

Izdaja: čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predujme: na vrednostne papirje in na blago ležeče v javnih skladiščih; daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Obrtna banka v Ljubljani

Kongresni trg št. 4

Telefon št. 508

Telefon št. 508

Račun pri poštno-ček. zavodu št. 12.051

Daje kredite v obrtne svrhe, po izrednih pogojih, pospešuje ustanavljanje obrtnih in industrijskih podjetij, izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje. Vloge na knjižice in na tekoči račun obrestuje s

4%

od dne vloge do dne dviga.

Naznanilo.

Naznanjam, da sem dne 31. decembra 1921. izstopil iz tvrdke Fr. Kalmus & F. P. Vidic & Comp.

Moja pisarna se nahaja izza dne 1. januarja 1922.

**v Ljubljani
na Dunajski cesti št. 14,**

v Mathianovi hiši, zraven tvrdke Schneider & Verovšek.

Fr. Kalmus,
tovarna glinastih peči in štedilnikov
v Ljubljani, Opekarska cesta.

M. Kuštrin, Ljubljana

Tehniško in elektrotehniško podjetje

Trgovina s tehniškimi in elektrotehničskimi predmeti na drobno in debelo. — Velika zaloga vseh vrst gumija, kolesne in avtomobilske pneumatike. — Na razpolago je hidraulična stiskalnica za demontiranje železnih in namontiranje gumijastih obročev.

Glavno zastopstvo polnogumijastih obročev iz svetovnoznane tov. Walter Martiny v Turinu

Centrala: Ljubljana, Rimska cesta 2, tel. 588.

Brzjavci: Kuštrin Ljubljana.

Podružnice: Ljubljana, Dunajska cesta 20, tel. 470. — Maribor, Juričičeva ulica 9, tel. 133. — Beograd, Knez Mihailova ulica 3.